

RADA EUROPY
EUROPEJSKI TRYBUNAŁ PRAW CZŁOWIEKA
SEKCJA CZWARTA

SPRAWA R. W. przeciwko POLSCE¹

(SKARGA nr 41033/98)

WYROK – 15 lipca 2003 r.

W sprawie R. W. przeciwko Polsce,
Europejski Trybunał Praw Człowieka (Czwarta Sekcja), zasiadając jako Izba
złożona z sędziów:

Sir Nicolas BRATZA, *przewodniczący*,

Pan M. PELLONPÄÄ,

Pani E. PALM,

Pan M. FISCHBACH,

Pan J. CASADEVALL,

Pani R. MARUSTE,

Pan L. GARLICKI, *sędziowie*

oraz Pan M. O'BOYLE, *Kanclerz Sekcji*,

obradując na posiedzeniu niejawnym 24 czerwca 2003 r., wydaje następujący
wyrok, który został przyjęty w tym dniu:

POSTĘPOWANIE

1. Sprawa wywodzi się ze skargi (nr 41033/98) wniesionej przeciwko Rzeczypospolitej Polskiej do Europejskiej Komisji Praw Człowieka („Komisja”) na podstawie dawnego art. 25 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności („Konwencja”) przez obywatela polskiego R. W. („skarżący”) 24 grudnia 1997 r.

2. Rząd polski („Rząd”) był reprezentowany przez pełnomocnika, pana Krzysztofa Drzewickiego z Ministerstwa Spraw Zagranicznych. Przewodniczący Izby wyraził zgodę na wniosek skarżącego o utajnienie jego nazwiska (art. 47 § 3 Regulaminu Trybunału).

¹ Wyrok ten stanie się prawomocny w warunkach przewidzianych w art. 44 § 2 Konwencji. Może podlegać poprawkom edytorskim.

3. Skarżący zarzucił, że długość trwania postępowania cywilnego w jego sprawie przekroczyła rozsądny termin.

4. Skarga została przekazana do Trybunału 1 listopada 1998 r. wraz z wejściem w życie Protokołu nr 11 do Konwencji (art. 5 § 2 Protokołu nr 11).

5. Skarga została przydzielona Czwartej Sekcji Trybunału (art. 52 § 1 Regulaminu Trybunału). W ramach tej Sekcji utworzona została Izba, która rozpoznawała sprawę (art. 27 § 1 Konwencji), jak stanowi art. 26 § 1 Regulaminu Trybunału.

6. 1 listopada 2001 r. Trybunał zmienił skład swoich Sekcji (art. 25 § 1 Regulaminu). Sprawa ta została przydzielona nowej Czwartej Sekcji.

7. Na mocy decyzji z 8 października 2002 r. Trybunał uznał skargę za dopuszczalną.

FAKTY

OKOLICZNOŚCI SPRAWY

8. Skarżący urodził się w 1940 r. i mieszka w Warszawie.

9. W marcu 1982 r. skarżący się rozwiódł.

10. 30 września 1982 r. jego była żona złożyła pozew do Sądu Rejonowego w Warszawie o podział majątku wspólnego małżonków. Pozew odnosił się do 147 składników oraz wspólnego mieszkania w bloku spółdzielczym.

11. Rząd twierdził, że pomiędzy 27 grudnia 1982 r. i 2 grudnia 1987 r. sąd przeprowadził 19 rozpraw. Skarżący oświadczył, że jedna z rozpraw powołanych przez Rząd nigdy się nie odbyła, a cztery inne były jedynie posiedzeniami *in camera*.

12. W latach 1985 i 1986 sąd zarządził sporządzenie sześciu opinii biegłych. Według Rządu w niesprecyzowanym dniu po 2 grudnia 1987 r. akta sprawy zostały zagubione.

13. W 1992 r. skarżący złożył kolejny pozew o podział majątku. Poinformował Sąd Rejonowy w Warszawie, że miejsce zamieszkania jego byłej żony było nieznane i niemożliwe było sprowadzenie jej do sądu. Skarżący utrzymywał, że miał trudności z ustaleniem jej miejsca zamieszkania. Sąd wyznaczył dla niej kuratora *ad litem*. 22 maja 1992 r. wydał wyrok.

14. Rząd stwierdził, że po zakończeniu tego postępowania skarżący oficjalnie zgłosił wyjazd jego byłej żony do Niemiec.

15. W grudniu 1992 r., po swoim powrocie do Polski, była żona skarżącego wystąpiła o wznowienie tego postępowania opierając się na tym, że skarżący udzielał mylnych informacji co do rzekomego braku wiedzy o jej miejscu pobytu w Niemczech. 22 lipca 1993 r. Sąd Rejonowy w Warszawie uchylił wyrok wydany w tym postępowaniu.

16. W styczniu 1994 r. zagubione akta zostały odnalezione. Sąd przeprowadził rozprawy 14 stycznia, 4 marca, 16 maja, 5 sierpnia i 14 listopada 1994 r. Rząd stwierdził, że skarżący nie stawiał się na rozprawy 14 stycznia, 4 marca i 16 maja 1994 r. Skarżący utrzymywał, że był obecny na rozprawie 14 stycznia 1994 r. oraz że jego nieobecność 16 maja 1994 r. była usprawiedliwiona.

17. Sąd przeprowadził rozprawę 12 czerwca 1995 r.

18. 18 lipca 1995 r. sąd *ex officio* podjął próbę zamiany spornego mieszkania na mniejsze. Pomiędzy lipcem 1995 r. i styczniem 1996 r. sąd zasięgał informacji u różnych władz odnośnie do możliwego rozwiązania sporu.

19. Rozprawa wyznaczona na 30 września 1996 r. została odroczonej z powodu nieobecności pełnomocnika skarżącego. Skarżący twierdził, że jego prawnik przeszedł operację serca.

20. Kolejne rozprawy zostały przeprowadzone 6 stycznia, 14 kwietnia i 18 września 1997 r. Według skarżącego rozprawa 18 września 1997 r. w rzeczywistości była posiedzeniem *in camera*.

21. Skarżący wystąpił o odroczenie rozprawy wyznaczonej na 30 stycznia 1998 r.

22. Kolejne rozprawy odbyły się w dniach: 25 maja 1998 r. i 25 lutego 1999 r. oraz 7 stycznia i 3 marca 2000 r.

23. Kilkakrotnie była żona skarżącego nie stawiała się na rozprawach lub jej pełnomocnik nie przedkładał niektórych dokumentów i pism procesowych. Sąd zarządził sporządzenie opinii biegłego dotyczącej wartości przedmiotów znajdujących się w mieszkaniu skarżącego i jego byłej żony oraz ich samochodu i biżuterii.

24. 25 maja 2000 r. skarżący dowiedział się, że akta sprawy zostały ponownie zagubione. Następnie zostały odnalezione.

25. Skarżący nie stawiał się na rozprawie wyznaczonej na 18 grudnia 2000 r.

26. Według Rządu rozprawa wyznaczona na 19 kwietnia 2001 r. została odroczonej na wniosek skarżącego. Skarżący twierdził, że żadna rozprawa nie została wyznaczona na ten dzień.

27. Sąd przeprowadził rozprawę 11 maja 2001 r.

28. Rozprawy przeprowadzono w dniach: 11 lutego i 14 listopada 2002 r. oraz 17 stycznia 2003 r.

30. 31 stycznia 2003 r. sąd wydał wyrok.

PRAWO

I. DOMNIEMANE NARUSZENIE ARTYKUŁU 6 § 1 KONWENCJI

31. Skarżąca zarzuca, że długość postępowania była niezgodna z wymogiem „rozsądnego terminu” ustanowionego w art. 6 § 1 Konwencji, który brzmi następująco:

„Każdy ma prawo do ... rozpatrzenia jego sprawy w rozsądnym terminie przez ... sąd ... przy rozstrzygnięciu o jego prawach i obowiązkach o charakterze cywilnym...”

1. Stanowisko Rządu

32. Rząd był zdania, że sprawa była bardzo złożona. Twierdził, że sąd krajowy musiał podzielić majątek zgromadzony przez małżonków w toku wielu lat małżeństwa. Rząd powołał się na listę 148 składników przedłożoną przez byłą żonę skarżącego. Rząd podkreślił, że jedynie ograniczona liczba tych przedmiotów istniała w chwili wszczęcia postępowania.

33. Rząd wskazał, że głównym składnikiem spornym było mieszkanie, a strony wykluczały możliwość współużytkowania tegoż mieszkania. Rząd przywołał liczne opinie biegłych, które były sporządzane w toku postępowania. Zauważył, że strony postępowania kilkakrotnie podważały te opinie.

34. Rząd twierdził, że skarżący przyczynił się do przewlekłości. Rząd powołał się na nieobecności skarżącego na rozprawach przeprowadzonych 14 stycznia, 4 marca i 16 maja 1994 r. oraz 30 stycznia 1998 r., 18 grudnia 2000 r. i 19 kwietnia 2001 r.

35. Rząd uważał, że sąd rejonowy wykazał należytą staranność w prowadzeniu postępowania. Wskazał, iż sąd usiłował zachęcić strony do zawarcia ugody. Konsultował się także z różnymi instytucjami w celu znalezienia najlepszego rozwiązania zaistniałego sporu.

2. Stanowisko skarżącego

36. Skarżący zauważył, że podważał opinie biegłych powołanych przez Rząd, ponieważ na skutek wysokiej inflacji stawały się one szybko nieaktualne.

37. Skarżący utrzymywał, że uczestniczył w rozprawie 14 stycznia 1994 r. Ponadto oświadczył, że żadna rozprawa nie została wyznaczona na 19 kwietnia 2001 r.

38. Skarżący powołał się na liczne okresy, kiedy sąd pozostawał nieaktywny, np. pomiędzy 14 listopada i 12 czerwca 1995 r., pomiędzy 12 czerwca 1995 r. i 30 września 1996 r., pomiędzy 25 maja 1998 r. i 7 stycznia 2000 r. oraz pomiędzy 3 marca 2000 r. i 18 grudnia 2000 r.

3. Ocena Trybunału

39. Okres podlegający rozpatrzeniu rozpoczął się 1 maja 1993 r., kiedy weszła w życie deklaracja, na mocy której Polska uznała prawo do skargi indywidualnej. Jednakże oceniając rozsądną długość czasu, jaki upłynął po tej dacie

należy uwzględnić stan jaki postępowanie osiągnęło w tym dniu (patrz, między innymi, *Humen przeciwko Polsce* [GC], nr 26614/95, § 59, z 15 października 1999 r., niepublikowany). Trybunał odnotowuje, że postępowanie zostało zainicjowane 30 września 1982 r., a zatem 1 maja 1993 r. trwało już 10 lat, 7 miesięcy i 1 dzień. Sprawa zakończyła się 31 stycznia 2003 r. Postępowanie wchodzące w zakres kompetencji Trybunału *ratione temporis* trwało więc 9 lat i 9 miesięcy.

40. Trybunał wielokrotnie powtarza, że długość postępowania musi być oceniana w świetle okoliczności sprawy oraz przy uwzględnieniu kryteriów ustalonych w orzecznictwie, w szczególności takich jak złożoność sprawy, postępowanie skarżącego oraz właściwych władz, a także znaczenie dla skarżącego tego, co było przedmiotem sporu (patrz, między innymi, *Frydlender przeciwko Francji* [GC], nr 30979/96, § 43, ECHR 2000-VII).

41. Trybunał zgadza się z twierdzeniem, że sprawa była do pewnego stopnia złożona i odnotowuje, że zarządzano sporządzenie licznych opinii biegłych.

42. Nic nie wskazuje, że postępowanie skarżącego znacząco przyczyniło się do przewlekłości w rozpatrywaniu sprawy.

43. Trybunał zauważa, że Rząd nie dostarczył żadnych wyjaśnień odnoszących się do zaginięć akt sprawy oraz okresów beczynności wymierzonych przez skarżącego.

44. Oceniając okoliczności sprawy jako całość, Trybunał uważa, że całkowity czas dwudziestu lat, z których dziewięć lat i dziewięć miesięcy wchodzi w zakres kompetencji Trybunału *ratione temporis*, przekracza rozsądny termin.

45. Stosownie do tego miało tu miejsce naruszenie art. 6 § 1 Konwencji.

II. ZASTOSOWANIE ARTYKUŁU 41 KONWENCJI

46. Art. 41 Konwencji stanowi:

„Jeżeli Trybunał stwierdzi, że nastąpiło naruszenie Konwencji lub jej Protokołów oraz jeżeli prawo wewnętrzne zainteresowanej Wysokiej Układającej się Strony pozwala tylko na częściowe usunięcie konsekwencji tego naruszenia, Trybunał orzeka, gdy zachodzi potrzeba, słuszne zadośćuczynienie pokrzywdzonej stronie.”

A. Szkoda

47. Skarżący domaga się kwoty 240.000 złotych polskich jako odszkodowania za szkodę materialną i niematerialną. Powołał wydatki poniesione w związku z postępowaniem krajowym, takie jak opłaty adwokackie i koszty sądowe oraz wydatki odnoszące się do spornego mieszkania. Skarżący twierdził, że przewlekłe postępowanie doprowadziło do pogorszenia się stanu jego

zdrowia. Zażądał ponadto prawa do mieszkania. Skarżący nie dostarczył jakichkolwiek dokumentów na poparcie swoich roszczeń.

48. Rząd zauważył, że nie było związku przyczynowego pomiędzy żądaniem skarżącego o odszkodowanie materialne i rzekomym naruszeniem Konwencji. Rząd uznał roszczenia skarżącego za wygórowane. Rząd uważa, że stwierdzenie naruszenia w tej sprawie będzie samo w sobie stanowiło słuszne zadośćuczynienie. Alternatywnie, Rząd wystąpił do Trybunału o zasądzenie odszkodowania za szkodę niematerialną w oparciu o orzecznictwo w podobnych sprawach.

49. Trybunał zgadza się z twierdzeniem Rządu, że nie ma związku pomiędzy szkodą opisaną przez skarżącego i długością postępowania, będącego przedmiotem skargi. Dlatego też Trybunał oddała roszczenie skarżącego o odszkodowanie za szkodę materialną.

50. Trybunał jest zdania, że można zasadnie stwierdzić, że skarżący doznał szkody niematerialnej z powodu przewlekłości postępowania. Dlatego też Trybunał uznaje, że w szczególnych okolicznościach sprawy oraz dokonując oceny na zasadzie słuszności, skarżącemu należy przyznać 8.000 euro.

B. Koszty i wydatki

51. Skarżący nie dochodził zwrotu żadnych kosztów i wydatków poniesionych w związku z postępowaniem przed Trybunałem.

C. Odsetki karne

52. Trybunał uważa za właściwe, że odsetki karne powinny być oparte na minimalnej stopie kredytowej Europejskiego Banku Centralnego, powiększonej o trzy punkty procentowe (patrz *Christine Goodwin przeciwko Zjednoczonemu Królestwu* [GC], nr 28957/95, § 124, do publikacji w ECHR 2002-VI).

Z TYCH PRZYCZYŃ TRYBUNAŁ JEDNOGŁOŚNIE

1. UZNAJE, że nastąpiło naruszenie art. 6 § 1 Konwencji;

2. UZNAJE, że

(a) pozwane państwo wypłaci skarżącemu w terminie trzech miesięcy od dnia, kiedy wyrok stanie się prawomocny zgodnie z art. 44 § 2 Konwencji, 8.000 euro (osiem tysięcy euro) przeliczone na walutę narodową pozwanego państwa w stawce obowiązującej w dniu wypłaty wraz podatkiem, który może być naliczony, jako odszkodowanie za szkody niematerialne;

(b) od upłynięcia wyżej wymienionego terminu trzech miesięcy do dnia wypłaty są wymagalne od powyższej kwoty odsetki w stawce równej minimal-

nej stopie kredytowej Europejskiego Banku Centralnego w okresie karnym powiększone o trzy punkty procentowe;

3. ODDALA pozostałe roszczenie skarżącego o odszkodowanie.

Sporządzono w języku angielskim i ogłoszono na piśmie 15 lipca 2003 r., zgodnie z art. 77 §§ 2 i 3 Regulaminu Trybunału.

Michael O'BOYLE
Kancierz

Nicolas BRATZA
Przewodniczący